

СЕКЦІЯ 076 ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ

УДК 378.147:33

JEL Classification: A220

Татьяна ПОЖУЄВА

д.е.н., проф., професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Національного університету «Запорізька політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9895-2557>

СУЧАСНА СТРАТЕГІЯ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. Дана стаття ґрунтується на результатах спостережень за результатами викладання курсів для економічних спеціальностей. При роботі з методикою викладання доцільно усю стратегію поділити на окремі блоки, над якими можна працювати, в тому числі ізолювано. Результати викладання поділено на блоки, на які в кожному курсі було приділено увагу: технічний бік, аналітична частина, мислення, стратегічна частина та практика. Така градація дозволила сконцентрувати увагу на результативності викладання та відслідковувати процес набуття навичок, які мають здобути студенти при вивченні непевної дисципліни.

Усі викладачі стикаються з питаннями яким чином проводити заняття задля досягнення кінцевої мети – опанування студентами нових знань і навичок. Але через те, що останні роки ми були змушені перейти майже повністю на онлайн формат, то це спровокувало нові питання яким чином зробити процес навчання ефективним. Сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання у практичній діяльності. Дистанційне навчання відрізняється від інших форм навчання високою інтерактивністю та системою управління пізнавальною діяльністю студентів, передбачає диференціацію та індивідуалізацію навчання. Проаналізовано понад 150 доданків [7], з яких автором активно використовувались 15. Показано практичну значущість кожного з них, сильні сторони та «вузькі» місця. Доведено, що задля досягнення якомога кращих результатів навчання окреслені доданки слід використовувати комплексно.

Метою статті є дослідження які методи та способи сучасного викладання є найбільш результативними.

Приймак В.І. та Голубник О.Р. вивели модель регресійної залежності ВВП на душу населення від середньої тривалості навчання [11, с. 104]. Однак вони не уточнюють, що світові тенденції настільки швидкозмінні, що ми можемо лише припускати за якими напрямками буде активніше розвиватись економіка та відповідно яких фахівців з якими особистісними характеристиками потребуватиме. Тому краще давати децю розширений перелік навичок, щоб у швидко змінюваному зовнішньому середовищі фахівці були не лише достатньо освіченими, але й гнучкими й могли ефективно навчатись та аналізувати інформацію. Саме ця робота й була розкрита у статті.

Стаття приводить до сучасного розуміння освітньої стратегії для економічних спеціальностей та виокремленні важливих за умов нової економіки ключових факторів підготовки фахівців та підвищення практичної значущості отриманих навичок.

Ключові слова: *навички, дистанційна освіта, підсвідомість, стратегія, методи та способи викладання.*

Tetyana POZHUIEVA

Dr. Sc. (Econ.), Prof., Prof. of the Department of “Entrepreneurship, Trade and Exchange Activity”

National University “Zaporizhzhia Polytechnic”

MODERN STRATEGY OF TEACHING ECONOMIC DISCIPLINES

Abstract. *This article is based on the results of observations of the results of teaching courses for economic specialties.*

All teachers are faced with the question of how to conduct classes in order to achieve the ultimate goal - the acquisition of new knowledge and skills by students. But due to the fact that in recent years we were forced to switch almost entirely to the online format, this provoked new questions about how to make the learning process effective. Modern distance education is an extensive system of knowledge transfer at a distance using various means and technologies, which helps students obtain the necessary information for use in practical activities. Distance learning differs from other forms of learning by high interactivity and a system for managing students' cognitive activity, and provides for differentiation and individualization of learning. More than 150 terms were analyzed [7], of which 15 were actively used by the author. The practical significance of each of them, strengths and "bottlenecks" are shown. It is proven that in order to achieve the best possible learning results, the outlined terms should be used comprehensively.

The purpose of the article is to research which methods and methods of modern teaching are the most effective.

Prymak V.I. and Golubnyk O.R. derived a model of the regression dependence of GDP per capita on the average duration of education [11, p. 104]. However, they do not specify that world trends are so rapidly changing that we can only assume in which directions the economy will develop more actively and, accordingly, which specialists with which personal characteristics will be needed. Therefore, it is better to provide a slightly expanded list of skills so that in a rapidly changing external environment, specialists are not only sufficiently knowledgeable, but also flexible and able to effectively learn and analyze information. It was this work that was revealed in the article.

The article leads to a modern understanding of the educational strategy for economic specialties and the identification of key factors of training specialists and increasing the practical significance of the acquired skills, which are important under the conditions of the new economy.

Key words: *skills, distance education, subconsciousness, strategy, teaching methods and methods.*

Постановка проблеми. На сьогодні світ досить швидко розвивається і питання щодо навчання протягом життя стають все більш актуальними проте, як свідчить практика, більшість рішень – близько 80% - ми приймає на підставі підсвідомих реакцій [1; 12, с. 15-23]. Тому закладення у студентів позитивного досвіду навчання та корисних навичок, що мають супроводжувати цей процес стають усе більш актуальними.

Протягом трудової діяльності, я спостерігала як в різних ВУЗах лише 2-3 студенти мають хоча б приблизне уявлення щодо предмету навчання та мають стійку мотивацію до отримання результату.

Радислав Гандопас на таку тенденцію стверджує, що можливо успіх не для всіх й не всі люди можуть його витримати [10]. Але якщо виходити з такого припущення, то можна й відмінити навчання – усі хто прагне успіху його досягнуть, решта ж залишиться там де є. Як показує світовий досвід, чим вище рівень освіти населення, тим вищі усі макроекономічні показники держави, зокрема й рівень життя населення [11].

Аналіз досліджень та публікацій. Усі викладачі стикаються з питаннями яким чином проводити заняття задля досягнення кінцевої мети – опанування студентами нових знань і навичок. Але через те, що останні роки ми були змушені перейти майже повністю на онлайн формат, то це спровокувало нові питання яким чином зробити процес навчання ефективним. Я згодна з думкою Назарко І.С., що сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання у практичній діяльності. Дистанційне

навчання відрізняється від інших форм навчання високою інтерактивністю та системою управління пізнавальною діяльністю студентів, передбачає диференціацію та індивідуалізацію навчання. У процесі ДН відбувається поєднання компетентності викладача, інформаційних технологій та мобільності з бажанням і цілеспрямованістю студента. Тому основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, яка має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти [13].

Результати даної статті ґрунтуються на власних знахідках авторки, що з'явилися з одного боку з практики викладання, а з іншого шляхом впровадження наробок зокрема таких авторів, як Балашов Г., Гандопас Р., Голубнік О., Дмитрієв П., Карстен Е., Кехо Дж., Кудієвська П., Мочалова Н., Приймак В., Тітчева Е., Урбан О., Хікі А., Шичко Г.

Мета статті – дослідити які методи та способи сучасного викладання є найбільш результативними.

Основна частина. При роботі з методикою викладання доцільно усю стратегію поділити на окремі блоки, над якими можна працювати, в тому числі ізольовано.

При цьому важливим виглядає теза, що у більшості країн зі зростанням рівня освіченості їхнього населення росте рівень державних доходів, що, безумовно, поліпшує економічний добробут цього населення [11, с. 104].

1. Технічний бік

Звичайно, статистика свідчить, що лише 10% учнів досягнуть життєвого успіху в професійній діяльності, й лише 1% матимуть вкрай високі результати [12]. Якщо виходити з цих даних, то можна не напружуватись та й далі спостерігати занепад вітчизняної освіти. Особисто мені й досі незрозумілим є система оцінювання якості вищої освіти, що прийнята у нашій державі. Я просто не розумію, чому якість того, як я навчаю студентів визначається оцінками, які я їм поставлю за курс. З іншого боку ми підходимо цікавого питання: «Як реально оцінити результати навчання?» Тому я при поданні курсів, що викладаю, стала звертати увагу студентів не на оцінки, а на навички, які вони мають здобути в процесі вивчення курсу і як ці навички вони зможуть реалізувати у практичній діяльності. Нижче я приведу систему, яка дозволила підвищити зацікавленість студентів різних груп (бакалаврів та магістрів) до 80-90%. Виглядає неймовірно, але статистика річ вперта. При провадженні даної системи я не очікувала таких високих результатів, але розуміла, що лише постійне вдосконалення способів та методів викладання дозволить зробити навчання результативним. По-перше я відмовилась від диктантів. Тут я спробувала два способи: перший – видавати робочий зошит із усіма завданнями курсу, посиланнями на додаткові джерела (курс «Підприємництво та управління стартап проектами», підготований некомерційною компанією УЕРЗа усті іноземних партнерів); другий – у системі Moodle розмістила лекції та додаткові

матеріали по темам. Всупереч моїм очікуванням, другий варіант спрацював набагато краще. Звертаючись до досвіду міжнародних компаній, які спеціалізуються на продажу навчальних курсів (Laba [14], Prometheus [15], Corcera [2] та інші), я також звернула увагу, що вони зазвичай не надають робочі зошити, а всі навчальні матеріали структурують по темам. Також **в процесі навчання були протестовано низку застосунків [7]**. Так, при викладанні такі платформи як Viber, Telegramm, Instagram показали себе як низькоефективні, натомість Zoom, Moodle – високоефективні. YouTube, Meta, TikTok – як супровідні. Через технічні обмеження не вдалось використовувати Kahoon доводилось пояснювати графіки та формули малюючи їх на маленьких папірцях та розвертаючи до камери, що було незручно та досить дивно як на мій смак. Також попри заявлені «розширені» можливості Moodle, використовувати можна десь половину від переліку, бо деякі функції відсутні (зокрема необмежена у часі конференція та її запис відповідно), деякі функції переобтяжені та робити перехресне посилання важко та воно дублює курс, деякі типи завдань не подані в переліку і простіше їх прикріпити як Word, Pdf чи Jpeg та працювати як зі звичайним текстом, а не з тестами чи Mind-картами. Крім того, оскільки я завжди веду «живі» ефіри, а не викладаю записи, то доводиться вести ефір з телефону не відкривати Moodle на ПК, щоб пояснювати. Одночасно завести конференцію у Zoom та поєднати її з іншими програмами не вдається через технічні обмеження. Але робити записи та не проводити нормальні ефіри – шлях в нікуди, оскільки кожна група завжди має свій перелік питань і гарно в ході лекції їх з групою обговорити. Ще це неактивна робота груп у Viber, Telegramm. Нажаль, до самостійного навчання привчені десь 2 особи на групу, а за педагогічними підходами я маю орієнтуватись на середні показники. Тому ці платформи після двох років навчання я не використовую, а вразі потреби – передаю інформацію через старост. Й увесь курс я збираю саме в Moodle. З цього впливає наступний блок:

2. Аналітична частина

До кожного курсу по темам прикріплюються аналітичні дані. Тут моя мета не лише показати як аналізувати дані, але й виокремлювати яка інформація правдива, а яка викривлена. Ми порівнюємо зі студентами дані за певним питанням на різних джерелах інформації, вчимося логічно та структуровано викладати думки. **Нажаль в онлайн форматі не можна на сьогодні провести публічні виступи та розвинути пов'язані з цим навички.** А на будь-якій роботі та й в житті часто виникають ситуації, коли потрібно обґрунтувати господарські рішення тощо. Чому я про публічні виступи кажу в аналітичній частині, бо коли ти презентуєш щось, то маєш під своїми словами та висновками мати аналітичне підґрунтя.

3. Мислення

Усі курси було побудовано таким чином, щоб змінити мислення та закріпити практичні навички. Звучить наче дивно. Але візьмемо категорію «конкуренція». На сьогодні

в практиці господарювання це вже майже атавізм, й курс «Підприємництво та управління стартап проектами» є тому яскравим підтвердженням. Ментори даного курсу наголошують (і мають на це практичні підстави), що немає невдалої ідеї і навіть якщо хтось вже займається даним видом діяльності – це не привід відмовлятися від мрії, при цьому автори курсу завжди наводять як приклад компанію Facebook (Meta) чи TikTok. Засновники даних компанії не були новаторами, а у випадку TikTok здавалось, що уся ніша вже зайнята. Таким чином усе, що ми знали про конкуренцію раніше, за умов нової економіки вже спрацьовує за іншими законами. І таких прикладів безліч. **Тобто тут виникає парадокс: з одного боку я маю сказати, що конкуренція не існує, а з іншого ми досліджуємо конкурентне середовище!** Таким чином можна стверджувати, що настає час нового економічного мислення і саме це я намагаюсь прищепити на заняттях. Одним з найдієвіших лакмусів у цьому виступила книга Балашова «Как стать авантюристом» [3]. Виявилось, що студенти, які вже мають заострені погляди – не можуть осилити й 20 сторінок даної книги та вважають її несенітницею. Студенти ж «з живим» мисленням витягають звідти досить неочевидні на перший погляд висновки. Зокрема те, що там, де один підприємець буде втрачати активи, інший в малі терміни може досягти успіху.

Також на прикладі Балашова Г. зі студентами аналізуємо альтернативні політико-економічні погляди. Зокрема його передвиборчу програму 5.10.

Зокрема український політик, лідер лібертаріанської партії Балашов Г. в ефірі телеканалу "Наш" виступив на "захист" використання російської мови в Україні та розкритикував політику влади. Він зазначив, що завжди використовує у публічних виступах російську мову, оскільки вважає своїм правом користуватися рідною мовою. Політик висловив думку, що культура українською мовою не розвиватиметься, оскільки «її продавати нікуди, і нікому; немає споживача» [4]. 1 вересня 2021 року Державна фіскальна служба повідомила про арешт нерухомості народного депутата III скликання Геннадія Балашова на суму в 200 млн гривень за підозрою в ухиленні від сплати податку з доходів фізосіб та військового збору на суму понад 9,6 млн гривень шляхом продажу нерухомості іншим особам заниженою вартістю. 16 вересня Печерський районний суд Києва обрав запобіжний захід Геннадію Балашову і відправив його під варту до СІЗО [5]. Стосовно його подальшої долі, нажаль достовірних відомостей нема. А ось щодо причин арешту недостатньо даних, щоб зробити обґрунтовані висновки. Щодо мови, то сьогодні Україна та українське в моді і цього, мабуть, не міг спрогнозувати ніхто. Проте щодо викладання, то мені й досі переважну більшість питань на заняттях студенти ставлять саме російською мовою, а при відповіді часто просочується калька з російської мови. Однак через закон про мову я веду заняття виключно українською чи англійською. На пропозицію якою мовою проводити заняття (українська,

англійська, французька) студенти обирають українську, й навіть у курсі економіки англійською мовою часто ставлять питання російською. Намагаюсь до цього ставитись філософськи та не загострювати, бо не можна змусити щось любити насильно, щодо мови – то лише власний приклад. Мабуть коли викладання велось латиною, то викладачі мали схожі проблеми.

4. Стратегічна частина та практика

При розробці будь-якого курсу перше, на що я собі відповідаю, це чому я хочу навчити студентів у цьому курсі та які навички прищепити. Щодо останнього я маю їх не лише впровадити, але й зробити звичками, тобто прописати їх на рівні підсвідомості. В цьому питанні мені найбільше імponує досвід Шичко Г.А. [9], який показав як вдало можна замінювати погані звички корисними. І хоча він більшість робот присвячує боротьбі з палінням та алкогольною залежністю, однак його підходи виявились дієвими при закріпленні навичок.

Я згодні з Фрейдом З., Берном Е. та ін. які вважали, що більшість нашої поведінки визначається підсвідомими реакціями. Тому спираючись на практичні експерименти Ліберта Б. [6] окреслила для себе інструменти, якими досягала корисних господарських звичок. Так студентами пропонується завести електронний щоденник витрат (MoneyFu, CoinKeeper, Money Flow, Saldo або ж скористатись відповідними функціями, які доступні за їх рахунками в банку). При цьому я навіть на їх прохання не буду лізти до аналізу їх гаманця, бо вважаю це неетичним. Також ми робимо загальну групу у Google Classroom, де ще раз відпрацьовуємо розв'язання колективних задач на підприємстві та виділяємо зони відповідальності. Звичайно, мені більш подобається Power BI, але в купівлі даного за стосунку для роботи зі студентами мені було відмовлено. То може й на краще, бо довелось би розширити курс програмування, оскільки Power BI є надбудовою Excel.

Також студенти заводять щоденник (я даю заготовку), де за ключовими навичками для певного курсу вони вчать їх виокремлювати та розвивати. Первинним джерелом для аналізу тут виступає педагогічне колесо Керрінгтона А. та колесо життя [7, 8], з яких я зробила колесо навичок за різними аспектами (перелік можна зрозуміти після перших лекцій). Увесь процес пропрацювання та закріплення навичок ведеться відкрито та з покроковим поясненням що ї для чого ми робимо.

Щодо практики, то до кожної лекції прикріплені відео (YouTube, Meta, TikTok чи нарізки з різних фільмів), завдання зі зворотнім зв'язком від викладача, що веде практику, статті та інші матеріали. Оновлення кожної теми відбувається за день до лекції, оскільки важливо не пропустити законодавчі зміни чи подекуди виникає необхідність обговорити

поточну ситуацію. Крім того наступного року планую спробувати працювати за «дорожньою картою курсу» (проводити не стільки по лекціям як структурним елементам, а по навичкам) та Mind-картами та ввести блоки для обов'язкового запам'ятовування. Що з того вийде покаже практика.

Таким чином, на сьогодні кожна тема курсів, що я викладаю, виглядає приблизно таким чином (рис.). Також це знайшло відображення у робочій програмі (згідно вказівок до розробки робочій програмі такий блок відсутній). [Курс «Економіка праці та соціально-трудоі відносини»]

▼ Тема 4. Соціальне партнерство

4.1. Поняття та сутність соціального партнерства.

4.2. Засади соціального партнерства, вироблені МОП, їх сутність.

4.3. Нормативно-правові та організаційні проблеми становлення системи соціального партнерства в Україні

Література:

1. Гетьманцева Н. Соціальне партнерство як спосіб інтеграції інтересів суб'єктів соціально-трудових відносин / Н. Гетьманцева // Підприємництво, господарство і право, 2016. - №3. - С. 82-86.

Електронний ресурс. - Режим доступу:

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:CW-hpLiQqtQJ:nbuv.gov.ua/j-pdf/Pgip_2016_3_15.pdf+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua

2. https://www.studmed.ru/gorodecka-lo-ekonomka-prac-konspekt-lekcy_6a8c68ce4b1.html

ЛК 4

Ким працюють українці: цікава статистика

Зверніть увагу, що першу сходинку займає не промисловість і не сільське господарство! Який сектор на вашу думку буде риватись найвищими темпами. Чому? Чи може структура залишитись майже незмінною

Рис. – Загальний вигляд теми

Геннадий Балашов опублікував План по виходу из кризиса

Дані пропозиції ідуть в розріз з державною програмою. Саме в цьому проявляється її корисність для Вас як для майбутніх фахівців. Альтернативні роздуми щодо розвитку України. Що скажете? Що варто впроваджувати, а у чому можуть бути проблеми в майбутньому.

Що таке партнерство

Соціальний проект Vbrani

Імплементация європейських стандартів у соціальній сфері (станом на червень 2020 року)

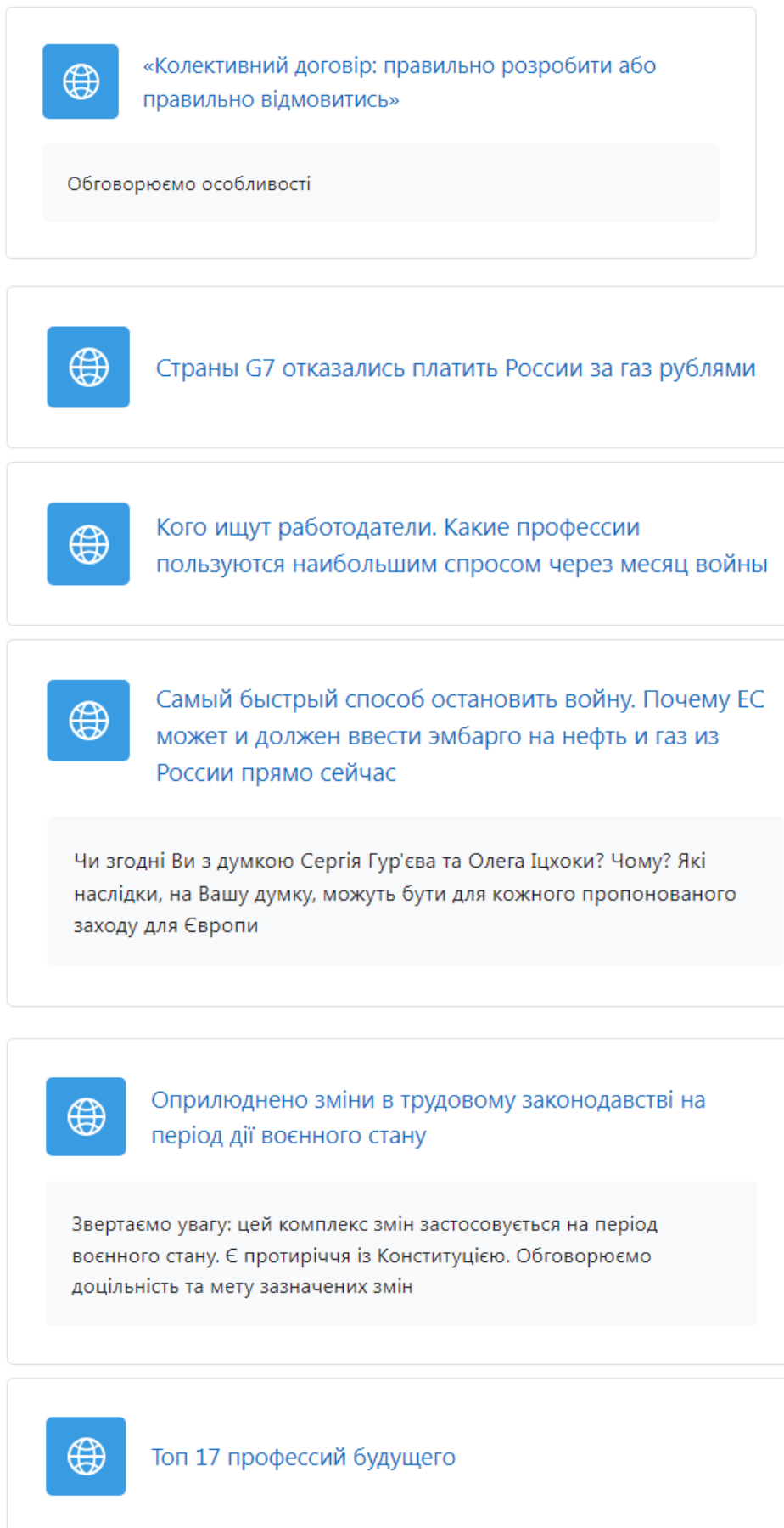
На офіційному сайті Міністерства соціальної політики розміщено таку презентацію. Яку принципову помилку Ви бачите? Назва відповідає посиланню на сайті.

Закон України "Про соціальний діалог"

Нагадаємо як виглядає Закон, що розміщено на офіційному сайті. Звертаємо увагу на складові: коли викладено, чи діючий та інш.

Рис. – Загальний вигляд теми (продовження)

«Колективний договір: правильно розробити або правильно відмовитись»

Обговорюємо особливості

Страны G7 отказались платить России за газ рублями

Кого ищут работодатели. Какие профессии пользуются наибольшим спросом через месяц войны

Самый быстрый способ остановить войну. Почему ЕС может и должен ввести эмбарго на нефть и газ из России прямо сейчас

Чи згодні Ви з думкою Сергія Гур'єва та Олега Іцхоки? Чому? Які наслідки, на Вашу думку, можуть бути для кожного пропонованого заходу для Європи

Оприлюднено зміни в трудовому законодавстві на період дії воєнного стану

Звертаємо увагу: цей комплекс змін застосовується на період воєнного стану. Є протиріччя із Конституцією. Обговорюємо доцільність та мету зазначених змін

Топ 17 професій будущего

Рис. – Загальний вигляд теми (продовження)

Такий підхід до побудови курсу дозволяє в процесі прочитання основного змісту лекції (ЛК4) не задиктовувати матеріал, а при роз'ясненні звертатись до доданих матеріалів без виникнення незручних пауз та залучити студентів до активної роботи на лекції. Також більшість студентів на сьогодні, нажаль, мають «кліпове» мислення і можуть зосередитись на 5-7 хвилин. Тому такий підхід зі зміною навчальної діяльності виявився вкрай ефективним. Єдине питання, яке я для себе ще не вирішила – це якою мовою робити посилання на статті, поки обмежуюсь мовою оригіналу, але питання та розгляд – українською.

Мій досвід онлайн викладання за останні роки збігається із результатами дослідження компанії Coursera [2], однак цифрові данні хоча й мають однакові тенденції, але не є тотожними.

Приймак В.І. та Голубник О.Р. стверджують, що нова економіка потребує значної кількості спеціалістів високої кваліфікації. З'являються нові професії, оволодіння якими вимагає від претендентів високого рівня освіченості, знання іноземних мов, вільного володіння комп'ютерною технікою тощо. У процесі виробництва продукції головну роль відіграє людський капітал [11, с. 102]. Крім того автори вивели модель регресійної залежності ВВП на душу населення від середньої тривалості навчання [11, с. 104]. Однак вони не уточнюють, що світові тенденції настільки швидкозмінні, що ми можемо лише припускати за якими напрямками буде активніше розвиватись економіка та відповідно яких фахівців з якими особистісними характеристиками потребуватиме. Тому краще давати дещо розширений перелік навичок, щоб у швидко змінюваному зовнішньому середовищі фахівці були не лише достатньо освідченими, але й гнучкими й могли ефективно навчатись та аналізувати інформацію. Саме ця робота й була розкрита у статті.

Список літератури

1. Кехо Дж. Техники прийняття рішення с помощью подсознания. Загружено: 20 янв. 2022 г. <https://www.youtube.com/watch?v=wgSqaTfRKsA>
2. Urban Alexandra, Karsten Eric, Hickey Alan. Drivers of Retention in Online Degree Programs <https://about.coursera.org/press/wp-content/uploads/2022/05/Courseras-Drivers-of-Retention-in-Online-Degree-Programs-Report-1.pdf>
3. Балашов Г., Кудиевская П. Как стать авантюристом? Размышления миллионера. – Изд-во: Gennady Balashov, 2011, 2014, 2019
4. Балашов обозвал тварями людей, которые просят перейти на украинский. Российские СМИ в восторге 17 січня, 2021, 12:51 <https://glavcom.ua/ru/news/balashov-obozval-tvaryami-lyudey-kotorye-prosyat-pereyti-na-ukrainskiy-rossiyskie-smi-v-vostorge-730926.html?1610880720>

5. "Еду в тюрьму": Печерский суд Киева отправил Балашова под стражу с залогом в 9,6 млн (видео) 16 сентября 2021 в 23:02 <https://focus.ua/politics/492958-edu-v-tyurmu-pecherskiy-sud-kieva-otpravil-balashova-pod-strazhu-s-zalogom-v-9-6-mln-video>

6. Титчева Е. Как работает подсознание и можно ли им управлять 14.06.2022 <https://trends.rbc.ru/trends/education/626b89c19a7947cefe02d61c>

7. Мочалова Н. Педагогічне колесо Алана Керрінгтона – як викладачам деталізувати освітні цілі та підібрати ефективні технології навчання <http://gohigher.org/poster>

8. Що таке колесо життя і як воно допоможе в особистому розвитку <https://blog.agrokebety.com/shcho-take-koleso-zhyttya>

9. Шичко Геннадій Андрійович https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%BE_%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B9_%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

10. Гандопас Р. Алгоритмы успеха. Видеокурс Радислава Гандапаса (2015) https://www.youtube.com/watch?v=ELS7_nS7lRY

11. Приймак В.І., Голубник О.Р. ЗАЛЕЖНІСТЬ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ ВІД РІВНЯ ЙОГО ОСВІЧЕНОСТІ // БІЗНЕС ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ. Інтелект ХХІ – № 4. – 2019. – С. 101-106 http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2019/2019_4/20.pdf

12. Дмитриев П. Сертификационный тренинг по гипнотерапии и НЛП: Учебное пособие для гипнологов, психологов, психотерапевтов, студентов психологических факультетов и др. – Изд-во НМТ Association LLC, 2016. – 202 с.

13. Назаренко І.С. Використання засобів дистанційної освіти для підвищення ефективності навчального процесу у ВНЗ https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17337/1/konferencija_.pdf

14. Laba B2B University <https://l-a-b-a.com/lecture>

15. Prometheus <https://prometheus.org.ua/>

References

1. Kehoe J. Techniques of decision-making with the help of subconsciousness. Uploaded: Jan 20 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=wgSqaTfRKsA>

2. Urban Alexandra, Karsten Eric, Hickey Alan. Drivers of Retention in Online Degree Programs <https://about.coursera.org/press/wp-content/uploads/2022/05/Courseras-Drivers-of-Retention-in-Online-Degree-Programs-Report-1.pdf>

3. Balashov G., Kudievskaya P. How to become an adventurer? Thoughts of a millionaire. – Publisher: Gennady Balashov, 2011, 2014, 2019

4. Balashov called people who ask to switch to Ukrainian as animals. Russian mass media are delighted January 17, 2021, 12:51 <https://glavcom.ua/ru/news/balashov-obozval-tvaryami-lyudey-kotorye-prosyat-pereyti-na-ukrainskiy-rossiyskie-smi-v-vostorge-730926.html?1610880720>

5. "I'm going to prison": Pechersk Court of Kyiv sent Balashov to custody with a bail of 9.6 million (video) September 16, 2021 at 11:02 pm <https://focus.ua/politics/492958-edu-v-tyurmu-pecherskiy-sud-kieva-otpravil-balashova-pod-strazhu-s-zalogom-v-9-6-mln-video>

6. Tytcheva E. How does the subconscious work and can it be controlled 06/14/2022 <https://trends.rbc.ru/trends/education/626b89c19a7947cefe02d61c>

7. Mochalova N. Alan Carrington's Pedagogical Wheel - how teachers can detail educational goals and choose effective learning technologies <http://gohigher.org/poster>

8. What is the wheel of life and how it will help in personal development <https://blog.agrokebety.com/shcho-take-koleso-zhyttya>

9. Shychko Gennadiy Andriyovych https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%BE_%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B9_%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

10. Gandopas R. Algorithms of success. Video course by Radislav Gandapas (2015) https://www.youtube.com/watch?v=ELS7_nS7IRY

11. Priymak V.I., Golubnyk O.R. THE DEPENDENCE OF THE WELL-BEING OF THE POPULATION OF THE COUNTRY ON THE LEVEL OF ITS EDUCATION // BUSINESS AND INTELLECTUAL CAPITAL. Intellect XXI - No. 4. - 2019. - C. 101-106 http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2019/2019_4/20.pdf

12. Dmitriev P. Certification training in hypnotherapy and NLP: Study guide for hypnologists, psychologists, psychotherapists, students of psychological faculties, etc. – Publishing house HMT Association LLC, 2016. – 202 p.

13. I.S. Nazarenko The use of distance education tools to increase the efficiency of the educational process in higher education institutions https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17337/1/konferencija_.pdf

14. Laba B2B University <https://l-a-b-a.com/lecture>

15. Prometheus <https://prometheus.org.ua/>